

УДК 35.07: 351.864 (477)

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-21

Кузьменко С. М., аспірант кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

ORCID ID: 0009-0009-3341-9477

e-mail: Serhii.Kuzmenko@kname.edu.ua

Діагностика сучасного стану оборонної промисловості України

Анотація. У статті здійснено комплексну діагностику сучасного стану оборонно-промислового комплексу (ОПК) України. Розкрито його стратегічне значення для забезпечення національної безпеки та визначено ключові тенденції розвитку галузі. Особливу увагу приділено аналізу сильних сторін вітчизняного оборонного виробництва, зокрема розвитку інноваційних напрямів, таких як безпілотні системи, засоби зв'язку та ракетні технології. Водночас окреслено основні проблеми, що гальмують модернізацію сектору.

Результати SWOT- і PEST-аналізу дозволили виявити сильні та слабкі сторони оборонної промисловості України, її можливості й загрози, що формуються під впливом політичних, економічних, соціальних і технологічних факторів. Доведено, що попри наявні проблеми, ОПК перебуває у фазі прискореного розвитку та має потенціал для інтеграції у глобальні ринки озброєнь. Обґрунтовано доцільність активізації державно-приватного партнерства, розширення міжнародної кооперації, локалізації виробництва та впровадження інноваційних технологій.

Ключові слова: оборонно-промисловий комплекс; національна безпека; оборонна промисловість; державно-приватне партнерство; видатки на оборону.

Kuzmenko S. M., Postgraduate Student of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, Ukraine

Diagnosis of the Current State of Ukraine's Defense Industry

Abstract. Introduction. The article provides a thorough analysis of Ukraine's defense-industrial complex, a sector that is crucial to the country's economy and security. In the face of large-scale armed aggression against Ukraine, the defense industry plays a pivotal role in sustaining the state's military capabilities, fostering technological autonomy, and securing competitive positions in the global arms market. It analyzes the sector's transformational processes, including the growing influence of the private sector and the strengthening of segments related to unmanned systems, military electronics, precision weaponry, communications, and cybersecurity.

Purpose. The article aims to analyze the current dynamics, challenges, and prospects of Ukraine's defense-industrial complex; identify its strengths and weaknesses; and determine key directions for modernization and integration into the global security and defense system.

Results. The research identified several systemic problems in the defense-industrial sector, including outdated production facilities, reliance on imported components, insufficient research and development funding, personnel shortages, and poor integration into global supply chains. SWOT and PEST analyses were conducted to define the sector's internal strengths and weaknesses, as well as external opportunities and threats shaped by political, economic, social, and technological factors. Strengths include a high level of engineering competence, enterprises with full production cycles, manufacturing flexibility, and growing international military-technical cooperation. Opportunities include expanding export markets, localizing production, attracting foreign investment, and accessing advanced technologies. The main threats include the destruction of production capacities due to warfare, global competition, political instability in partner countries, and sanctions-related restrictions.

Conclusions. It can be concluded that Ukraine's defense-industrial complex is undergoing accelerated modernization and demonstrating significant potential for innovation. Realizing this potential requires a balanced combination of state support, effective public-private partnerships, international cooperation, and institutional reforms. Implementing these measures will strengthen national defense capabilities, promote sustainable economic development, and ensure Ukraine's integration into the global security architecture.

Keywords: defense-industrial complex; national security; defense industry; public-private partnership; defense expenditures.

JEL Classification: H56, L64, L52

Постановка проблеми. Оборонна промисловість України є стратегічним сектором економіки, що визначає рівень національної безпеки та обороноздатності держави. У сучасних умовах військової агресії проти України питання розвитку та ефективного функціонування оборонно-промислового комплексу набуває особливого значення. Саме від здатності галузі оперативно реагувати на виклики та забезпечувати Збройні сили сучасними видами озброєння залежить не лише результативність військових дій, а й майбутнє країни.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що оборонна промисловість посідає ключове місце в системі забезпечення національної безпеки, виконуючи роль одного з центральних суб'єктів на відповідному ринку. Слід зазначити, що функціонування ринку оборонної продукції має подвійний характер. З одного боку, держава виступає як ключовий споживач і регулятор, встановлюючи стратегічні орієнтири, правові засади, фінансові параметри та вимоги до інноваційного розвитку галузі. З іншого боку, підприємства оборонної промисловості формують виробничу базу, забезпечуючи технічне оснащення Збройних Сил України та інших силових структур. Така взаємодія зумовлює наявність публічно-приватного партнерства зі значною часткою державного втручання, що суттєво вирізняє цей сектор серед інших галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить, що проблематика розвитку та функціонування оборонно-промислового комплексу України має багатовимірний характер та розглядається у працях широкого кола як вітчизняних, так і закордонних авторів. Вітчизняні науковці наголошують на необхідності формування цілісної державної політики у сфері оборонної промисловості, яка б поєднувала стратегічне планування з інноваційним розвитком. Значна увага приділяється ролі ОПК у забезпеченні національної безпеки, питанню фінансування потреб оборонного сектору, а також важливості диверсифікації виробництва та впровадження новітніх технологій [1-7].

Закордонні дослідники, зокрема експерти SIPRI, підкреслюють, що Україна має потенціал стати вагомим гравцем на світовому ринку озброєнь, однак для цього необхідні підвищення прозорості, ефективності управління та створення сприятливих умов для іноземних інвестицій [8].

Таким чином, узагальнення наукових джерел підтверджує, що діагностика сучасного стану оборонної промисловості України є актуальним і необхідним завданням. Вона дозволяє не лише виявити ключові проблеми галузі, але й визначити напрями подальшого розвитку, що включають модернізацію виробничих потужностей, стимулювання інновацій та інтеграцію у світові оборонні ринки. Це створює наукове підґрунтя для

розробки ефективної державної політики, яка забезпечить зміцнення обороноздатності та економічної стабільності країни.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є проведення комплексної діагностики сучасного стану оборонної промисловості України з метою виявлення його сильних і слабких сторін, визначення проблем та перспектив розвитку, а також формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення державної політики у сфері оборонної промисловості. Виходячи з мети, основними завданнями дослідження є: дослідження сучасного стану оборонної промисловості України, її структурні та організаційні особливості; визначення основних проблеми функціонування галузі та формування рекомендацій щодо вдосконалення державної політики, яка поєднувала б стратегічні та інноваційні підходи до розвитку оборонної промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оборонна промисловість посідає ключове місце в системі забезпечення національної безпеки, виконуючи роль одного з центральних суб'єктів на відповідному ринку. З огляду на її специфічну функціональність та стратегічне значення, оборонна промисловість розглядається не лише як сукупність підприємств, що займаються розробкою, виробництвом та модернізацією військової техніки, а і як важливий елемент системи публічного управління. У вузькому значенні оборонна промисловість визначається як сфера, що охоплює виключно виробництво та забезпечення техніко-матеріальними засобами Збройних Сил України та інших військових формувань. Таким чином, оборонна промисловість є інтегрованим елементом системи національної безпеки, що вимагає ефективної державної політики, стратегічного планування та сталого публічного управління, орієнтованого на зміцнення обороноздатності держави шляхом розвитку високотехнологічного та наукоємного виробництва.

Оборонно-промисловий комплекс (ОПК) України є стратегічно важливим сектором національної економіки та безпеки, що об'єднує понад 500 підприємств державної, приватної та змішаної форм власності.

Сфера спеціалізації ОПК охоплює кілька ключових напрямів: виробництво бронетехніки (ХКБМ ім. О. Морозова, завод ім. В. Малишева), авіаційної техніки (ДП «Антонов»), ракетних комплексів і систем ППО («Південмаш», КБ «Луч»), безпілотних літальних апаратів, військової електроніки та засобів РЕБ, а також артилерійського озброєння та боєприпасів. Особливого розвитку останніми роками набув сегмент БПЛА, зумовлений як зростанням бойового значення дронів, так і появою численних інноваційних стартапів у приватному секторі [9].

Ключовим інтегратором ОПК протягом тривалого часу був державний концерн «Укроборонпром».

Починаючи з 2023 року, було розпочато поетапну трансформацію концерну в АТ «Українська оборонна промисловість» з метою підвищення ефективності управління, залучення інвестицій та інтеграції до світових ринків озброєння. Особливе значення для України має той факт, що АТ «Українська оборонна промисловість» за останні роки здійснило значний прорив у міжнародному рейтингу — з 97-го місця у 2020 році воно піднялося на 49-ту позицію у 2023 році. Протягом періоду 2019–2023 рр. доходи підприємства зросли у 2,9 рази: з 764,98 млн дол. США до 2206,94 млн дол. США. Найвищий серед світових виробників темп приросту доходів (72% у 2023 році) свідчить про ефективність адаптаційних

стратегій українських підприємств до умов воєнного часу та зростаючого попиту на оборонну продукцію [10].

Отримані результати вказують на те, що, незважаючи на суттєві виклики, український ОПК поступово інтегрується у глобальний ринок озброєння, посилюючи свої позиції як за обсягами виробництва, так і за інноваційним потенціалом. Також, слід зазначити, що відбувається структурна диверсифікація промисловості України на користь оборонного сегмента, який із 2022 року демонструє ознаки експоненційного розвитку та стає пріоритетним в умовах воєнного стану (рис. 1).

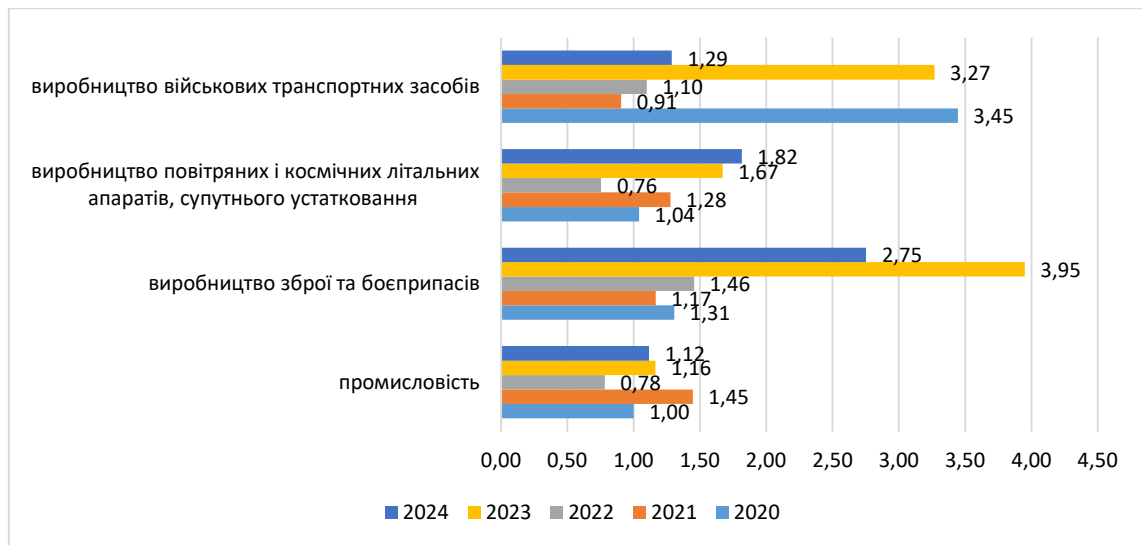

Рисунок 1 - Темпи зростання виробництва продукції оборонної промисловості

Джерело: [11]

Так, у 2020 році показники темпів зростання військових транспортних засобів (3,45) суттєво перевищили середньпромислові (1,00). Це обумовлено посиленням оборонного замовлення через загострення безпекової ситуації на сході України; активізацією співпраці з іноземними партнерами та укладенням нових експортних контрактів, також модернізацією виробничих потужностей підприємств «Укроборонпрому» та приватних виробників. Повномасштабне вторгнення РФ у 2022 р. радикально змінило структуру оборонних замовлень, в результаті чого збільшилася реалізація підприємств з виробництва боєприпасів на 46%, та виробництва військових транспортних засобів на 10%, в той час виробництво повітряних апаратів скоротилося на 25%. Темпи зростання у 2023 р. з виробництва боєприпасів та військових транспортних засобів зростає майже у 3 рази, це обумовлено переорієнтацією частини підприємств на екстрене виробництво та ремонт техніки, а також збільшенням кількості приватних підприємств в цій сфері.

Значне зростання обсягів реалізації продукції у 2024 році в сегментах виробництва літальних апаратів та озброєння в Україні зумовлено потребами Збройних сил України у високотехнологічних засобах ведення бойових дій, обумовлені інтенсивністю та масштабом військового протистояння. В умовах затяжної війни відбулося системне нарощування виробництва як безпілотних, так і пілотованих літальних апаратів, модернізація існуючих зразків авіаційної техніки, а також розширення серійного випуску сучасних видів озброєння.

Станом на кінець 2024 року об'єднані виробничі потужності державних і приватних підприємств дають змогу щорічно випускати: до 1 млн FPV-дронів; десятки тисяч ударних БПЛА середньої дальності; приблизно тисячу ударних безпілотників із дальністю понад 1000 км. Однак реалізація зазначених обсягів можлива лише за умови стабільного довгострокового контрактнування з боку Міністерства оборони України [12].

Разом з тим, стан розвитку вітчизняного ОПК демонструє наявність системних диспропорцій,

зокрема у сфері забезпечення Збройних Сил України та інших силових структур сучасними зразками озброєння та військової техніки. Значна частка морально й фізично застарілих систем — яка за деякими оцінками досягає 80% — свідчить про критичне відставання у темпах модернізації та поновлення матеріально-технічної бази, що становить загрозу обороноздатності держави в умовах сучасних воєнно-політичних викликів [13].

Продовж останніх років в Україні спостерігається виразна позитивна динаміка у сфері виробництва нових зразків озброєння та військової техніки, що є

індикатором активного оновлення технологічного потенціалу ОПК. Так, згідно з офіційними даними, у 2020 році було виготовлено 65 одиниць нової продукції військового призначення, у 2021 році — 30, тоді як у 2024 році цей показник сягнув 1400 одиниць (рис. 2). Подібне зростання демонструє не лише інтенсифікацію діяльності вітчизняного ОПК, а й свідчить про глибоку трансформацію виробничо-технологічної бази, що супроводжується впровадженням інновацій, автоматизації, цифрових рішень і технологій подвійного призначення.

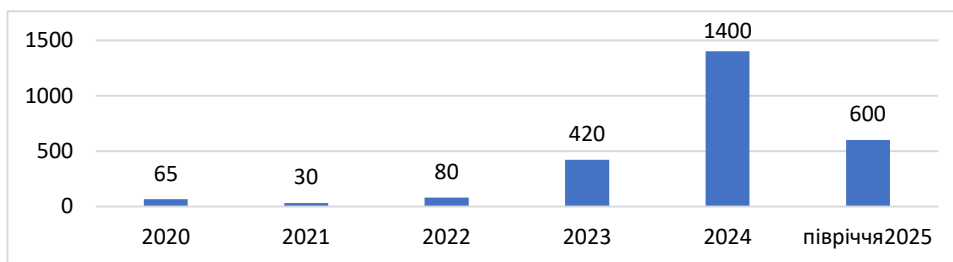

Рисунок 2 - Кількість нових зразків озброєння з 2020 по 1 півріччя 2025 року

Джерело: [14]

Результати аналізу трансформаційних процесів в ОПК України у 2023 році демонструє не лише адаптацію до кризових умов, а й активне формування нової парадигми оборонної промисловості. Системна модернізація, підвищення технологічної складності продукції, стратегічна кооперація з міжнародними партнерами та розвиток наукоємних галузей є

свідченням переходу від індустріальної до інноваційно-технологічної моделі оборонного виробництва.

Визначальним параметром оцінки ефективності оборонного виробництва виступає частка національних виробників у загальному обсязі виготовленої зброї та військової техніки (рис. 3).

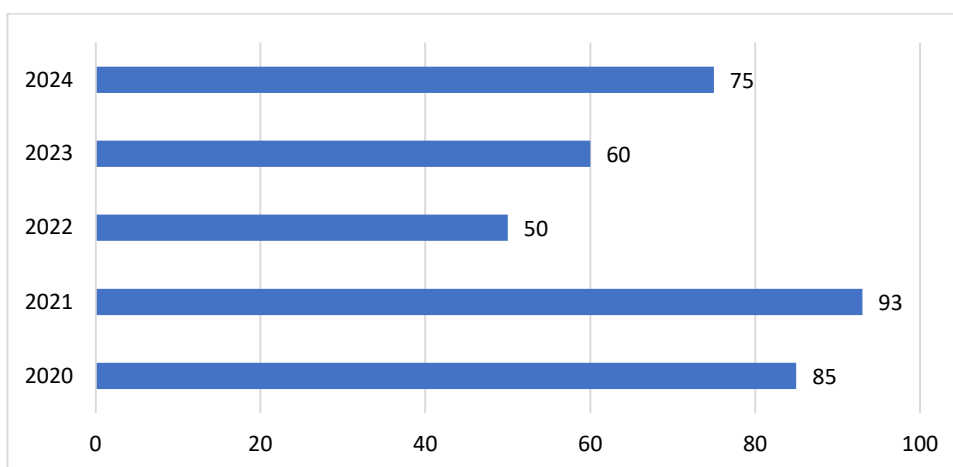

Рисунок 3 - Частка українських підприємств у виробництві зброї, %

Джерело: [14]

У 2020–2021 роках ця частка становила 85% та 93% відповідно, що засвідчує домінуюче становище вітчизняних підприємств у забезпеченні оборонних потреб держави. Проте у 2022 році, в умовах екстремального загострення безпекової ситуації та

необхідності оперативного імпорту переоснащення Збройних Сил України, відбулося зниження частки національного виробництва до 50%. Однак уже у 2023–2024 роках спостерігалось поступове відновлення позицій національного

виробника, і на поточному етапі цей показник досяг 75%, що свідчить про стабілізацію та нарощування внутрішнього виробничого потенціалу.

Ще одним важливим показником структурної модернізації ОПК є зростання кількості підприємств, задіяних у виробництві продукції оборонного призначення, яке у порівнянні з довоєнним періодом зросло у 15 разів. Така експансія свідчить про активізацію підприємницької ініціативи в оборонній сфері, розширення виробничої диверсифікації, а також про здатність української промисловості

адаптуватися до нових викликів та вимог війни високої інтенсивності. Таким чином, динаміка кількісних і якісних параметрів розвитку оборонної промисловості України підтверджує її прогресивну трансформацію в напрямку інноваційної економіки безпеки та зростаючу здатність до самостійного задоволення критичних потреб національного сектора оборони.

Паралельно з активним розширенням ОПК України спостерігається значне зростання державних витратів у сфері безпеки й оборони (рис. 4).

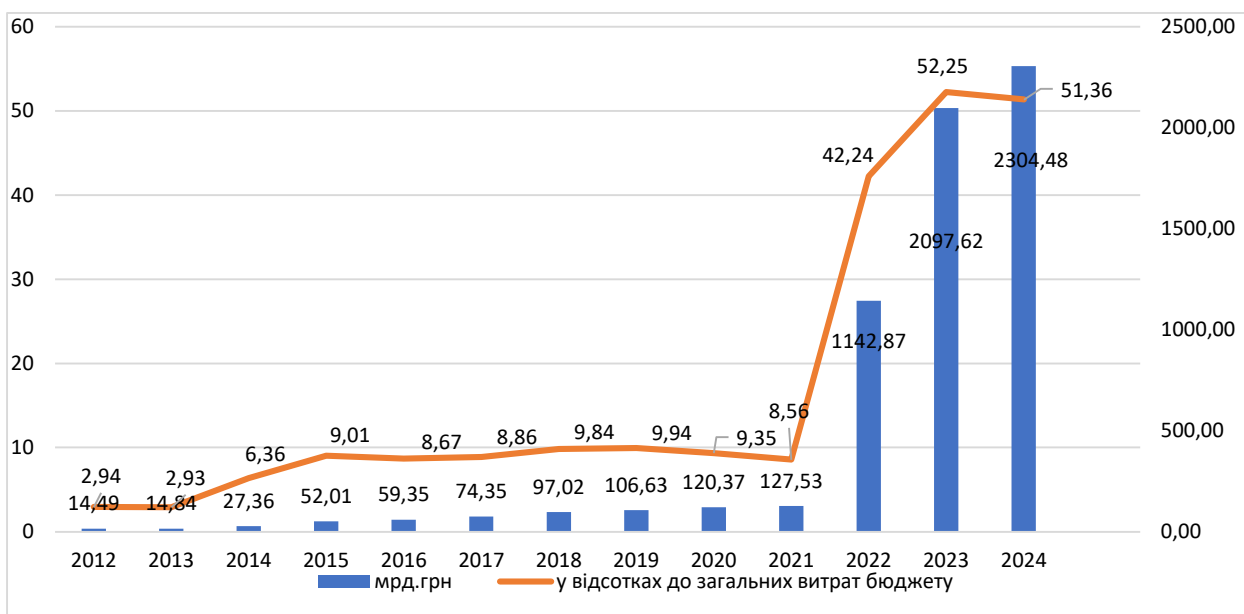

Рисунок 4 - Витатки на оборону за 2012-2024 роки

Джерело: [16]

Результати дослідження засвідчують, що в сучасних умовах сектор оборони України набуває абсолютного пріоритету над іншими сферами суспільного розвитку. Зростання частки оборонних витратків понад 50% у 2023–2024 роках є не лише індикатором реакції на загрозу ззовні, але й свідченням становлення стратегії тотальної національної мобілізації ресурсів задля збереження

суверенітету, цілісності та функціонування державності.

Результати дослідження витрат на оборону свідчать, що спостерігається чітко виражена тенденція до зростання частки оборонних витратків у валовому внутрішньому продукті України, особливо в посткризовий період після 2022 року (рис. 5).

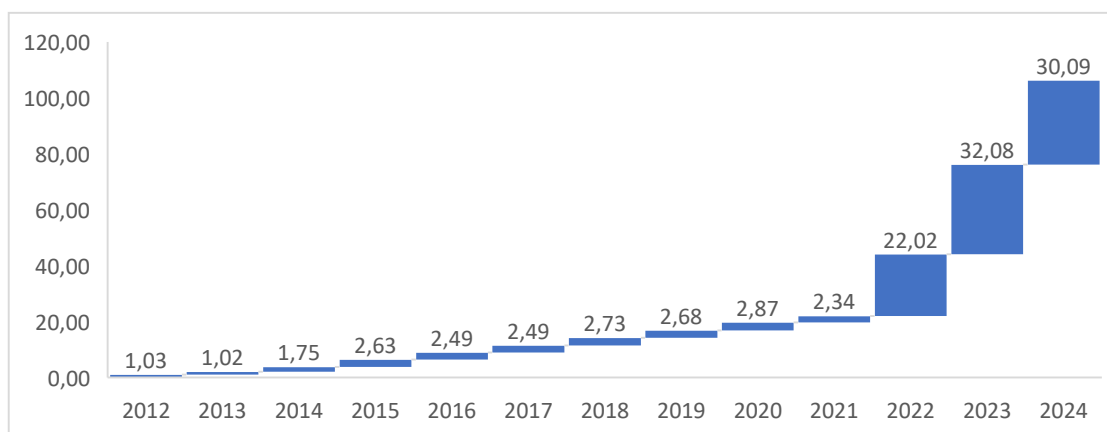

Рисунок 5 - Витатки на оборону в ВВП

Джерело: [16]

В Україні зафіксоване експоненційне зростання оборонних витрат у структурі ВВП з 2022 року є не лише реакцією на зовнішню загрозу, а й підтвердженням системної переорієнтації макрофінансової політики на забезпечення оборонної спроможності держави в умовах тривалої збройної агресії.

У динаміці розвитку оборонно-промислового комплексу України чітко простежується тенденція до зростання ролі приватного сектора в системі державного оборонного замовлення (ДОЗ). Так, у 2015 році частка приватних виробників у загальній структурі ДОЗ становила приблизно 23%, то вже у 2019 році вона збільшилася до 52%, а у 2020 році склала 54%. Така еволюція свідчить про поступове зменшення монополії державного сектору та зростаюче визнання конкурентоспроможності приватних підприємств у сфері виробництва та технічного обслуговування оборонної продукції.

Результати оцінки кількісних показників діяльності підприємств оборонно-промислового комплексу України за регіонами та напрямками виробництва у 2024 році, свідчать, що найбільша концентрація підприємств спостерігається у місті Київ, що зумовлено високим рівнем індустріалізації, наявністю розвинутої інфраструктури та науково-технічного потенціалу. Зокрема, в столиці налічується 52 підприємства з виробництва військових транспортних засобів, 826 суб'єктів, що займаються виробництвом повітряних і космічних апаратів (з них 701 компанія та 125 ФОП), а також 125 підприємств з виробництва боєприпасів.

До регіонів з високим рівнем розвитку оборонної промисловості також належать Харківська, Київська, Житомирська, Запорізька, Львівська та Одеська області. У цих регіонах переважає діяльність юридичних осіб, що свідчить про високу частку формалізованого виробництва в галузі. Натомість у низці західних і центральних регіонів (Закарпатська, Кіровоградська, Хмельницька області тощо) спостерігається мінімальна кількість оборонних підприємств, що може бути пов'язано з географічною віддаленістю від ключових індустріальних центрів, обмеженістю ресурсної бази або недостатнім розвитком відповідної інфраструктури.

У структурному розрізі найбільшу частку серед трьох проаналізованих напрямів займає виробництво повітряних і космічних апаратів та супутникового устаткування — загалом 1 470 суб'єктів, із яких 1 446 є юридичними особами. Для порівняння, у виробництві

військових транспортних засобів задіяно 93 суб'єкти, а у виробництві боєприпасів — 212. У всіх категоріях кількість ФОП залишається незначною, що свідчить про високу капіталомісткість і технологічну складність даних видів діяльності.

Результати діагностування оборонної промисловості дозволили визначити, сильні, слабкі міста, можливості та загрози (табл1).

Проведений SWOT-аналіз свідчить, що оборонно-промисловий комплекс України перебуває у фазі прискореного розвитку, обумовленого екстремальними умовами воєнного часу та підвищеним попитом на продукцію військового призначення. Сильні сторони галузі, зокрема високий рівень інженерної кваліфікації, наявність підприємств з повним виробничим циклом, багатопрофільний досвід виготовлення озброєння та гнучкість виробничих процесів, забезпечують здатність оперативно адаптуватися до змін бойових завдань та ринкових вимог.

Розширення міжнародної військово-технічної співпраці створює додаткові передумови для модернізації та доступу до передових технологій, а наявні можливості — зокрема розвиток експортних ринків, локалізація виробництва та залучення інвестицій — формують стратегічну базу для подальшого зростання.

Водночас галузь зіштовхується з низкою обмежень, зокрема частковою залежністю від імпортованих комплектуючих, зношеністю обладнання, недостатньою інтеграцією у глобальні ланцюги постачання та обмеженими фінансовими ресурсами для довгострокових інноваційних проєктів. Ці фактори посилюються зовнішніми загрозами у вигляді ризиків руйнування виробничих потужностей, політичних змін у країнах-партнерах, високої конкуренції на світовому ринку та санкційних бар'єрів.

Таким чином, сучасний стан ОПК України характеризується поєднанням високого технологічного потенціалу та стратегічних перспектив із суттєвими викликами, подолання яких є ключовою умовою для збереження стабільності та забезпечення обороноздатності держави у довгостроковій перспективі. Водночас для повного розуміння факторів, які визначають поточний стан і перспективи діяльності ОПК, необхідно поглибити дослідження, розглянувши вплив ширшого спектра макросередовищних чинників.

Таблиця 1 SWOT-аналіз підприємств оборонної промисловості

Сильні сторони	Слабкі сторони
Зростання обсягів виробництва підприємств оборонної промисловості	Часткова залежність від імпортних комплектуючих і технологій
Розвинена мережа підприємств з повним циклом виробництва від проектування до серійного випуску	Зношеність обладнання на окремих підприємствах
Високий рівень інженерної та технологічної кваліфікації кадрів.	Зниження експорту продукції оборонної промисловості
Досвід виготовлення широкої номенклатури озброєння — від стрілецької зброї до високотехнологічних ракетних систем та безпілотників	Фізичні ризики для виробничих потужностей через обстріли та диверсії
Гнучкість виробничих процесів та здатність до швидкої перебудови під потреби фронту.	Обмежені фінансові ресурси для довгострокових інноваційних проєктів
Розширення міжнародної військово-технічної співпраці	Порушення логістичних зв'язків та ланцюгів постачання сировини
	Вимушена міграція людського капіталу
	Низький рівень інвестицій
Можливості	Загрози
Розширення експортних ринків для озброєння та військової техніки.	Політичні зміни у країнах-партнерах, які можуть вплинути на обсяги допомоги.
Локалізація виробництва компонентів, що раніше імпортувалися	Висока корупція
Доступ до західних технологій через стратегічні партнерства	Конкуренція з боку світових виробників озброєння
Зростання потреби в нових моделях озброєння та військової техніки для швидкого задоволення потреб Збройних Сил й ремонту озброєння та військової техніки	Продовження та ескалація військових дій, що створює ризик втрати виробничих потужностей
Залучення інвестицій від країн-союзників	Санкційний та експортний контроль, що обмежує деякі канали постачання
Розвиток сегмента безпілотних систем і кіберзахисту	
Розширення експортних можливостей підприємств оборонної промисловості для всіх форм власності	

Джерело: [1-6; 13]

Проведений інтегрований SWOT+PEST аналіз (табл. 2) свідчить, що ОПК України в умовах повномасштабної війни характеризується високим потенціалом розвитку при наявності значних внутрішніх і зовнішніх викликів.

Сильними сторонами є державна підтримка, глибока інтеграція у стандарти НАТО, розвинений кадровий і науково-технічний потенціал, а також гнучкість виробничих процесів, що дозволяє швидко адаптуватися до оперативних потреб фронту. Економічні чинники, зокрема зростання оборонного

бюджету та розширення внутрішнього ринку військової продукції, формують сприятливі умови для масштабування виробництва

Разом з тим, слабкі сторони, такі як залежність від імпортних комплектуючих, зношеність виробничих потужностей та кадровий дефіцит, обмежують здатність галузі до довгострокової стабільної модернізації. Соціальний фактор, пов'язаний з високою мотивацією персоналу, відіграє позитивну роль, проте потребує системної підтримки через створення освітніх програм та кадрових резервів.

Таблиця 2 Інтегрований SWOT+PEST аналіз ОПК України*

SWOT / PEST фактор	Політичний (P)	Економічний (E)	Соціальний (S)	Технологічний (T)
Сильні сторони (S)	Державна підтримка та стратегічна пріоритетність ОПК. Активна інтеграція у стандарти НАТО	Збільшення оборонного бюджету. Розширення внутрішнього ринку військової продукції	Висока мотивація персоналу. Підвищення престижу оборонних професій	Розвинені інженерні компетенції. Гнучкість виробничих процесів.
Слабкі сторони (W)	Залежність від імпорту окремих компонентів через санкції та політичні обмеження	Обмежені інвестиційні ресурси для довгострокових проектів. Валютні ризики	Кадровий дефіцит через мобілізацію та еміграцію	Зношене обладнання на окремих підприємствах. Залежність від імпортних технологій
Можливості (O)	Розширення міжнародної військово-технічної співпраці. Локалізація виробництва у партнерстві з країнами НАТО	Притік іноземних інвестицій. Розвиток експортних поставок	Формування нових освітніх програм для підготовки кадрів ОПК	Розвиток безпілотних та високоточних систем. Автоматизація та цифровізація виробництва
Загрози (T)	Зміна політичного курсу країн-партнерів. Ризики диверсій і обстрілів підприємств	Конкуренція з боку глобальних виробників зброї. Експортні обмеження та санкції	Зниження чисельності кваліфікованих кадрів	Кібератаки та промислове шпигунство. Переривання ланцюгів постачання критичних компонентів

Джерело: власна розробка автора

Серед ключових можливостей виділяються розвиток міжнародної військово-технічної кооперації, локалізація виробництва складних компонентів, доступ до новітніх технологій та швидкий прогрес у сфері безпілотних систем і високоточної зброї. Водночас загрози у вигляді можливих політичних змін у країнах-партнерах, ризику прямих атак на виробничі об'єкти, конкуренції з боку світових виробників та кібератак потребують комплексних заходів із підвищення стійкості та захищеності сектору.

Загалом, сучасний стан ОПК України можна характеризувати як етап прискореного технологічного та виробничого зростання, обумовленого екстремальними умовами воєнного часу. Ефективне використання сильних сторін і можливостей при одночасному зменшенні впливу слабких сторін та загроз здатне забезпечити довгострокову конкурентоспроможність і незалежність оборонної промисловості України.

Висновки. Проведений аналіз сучасного стану ОПК України засвідчив його ключову роль у зміцненні національної безпеки та обороноздатності держави. Оборонна промисловість сьогодні перебуває у фазі трансформації, що характеризується поєднанням

значного інноваційного потенціалу та наявних системних проблем.

До провідних тенденцій розвитку слід віднести активізацію приватного сектору, який демонструє гнучкість та здатність оперативно реагувати на потреби фронту, а також поступове зростання ролі високотехнологічних сегментів – зокрема у сфері безпілотних систем, засобів зв'язку та ракетних технологій. Водночас галузь стикається з низкою структурних обмежень: застарілою виробничою базою, залежністю від імпортних комплектуючих, недостатнім фінансуванням науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, а також недосконалою системою координації між державними та приватними виробниками.

Важливим чинником розвитку є необхідність інтеграції українського оборонного виробництва у глобальні та європейські ринки, що потребує гармонізації стандартів, підвищення прозорості управлінських процесів і розширення міжнародного співробітництва. Перспективним напрямом виступає активне впровадження державно-приватного партнерства, що сприятиме модернізації виробничих потужностей, розбудові експортного потенціалу та залученню передових технологій.

Література:

1. Рижих В. М., Богуцький П. П. Щодо першочергових заходів удосконалення організації державного управління оборонним сектором економіки України. *Наука і оборона*. 2021. № 1. С. 40–47.
2. Нікітченко В. І., Гмиря В. П., Костюк О. О. Оборонна промисловість України та її роль у забезпеченні безпеки і оборони держави. *Збірник наукових праць ДНДІВС ОБТ*. 2024. Вип. 2(20). С. 65–70.
3. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф. та інш. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
4. Ватаманюк-Зелінська У. З., Беднарчук В. В., Млінцова А. О. Фінансування потреб оборонного сектору в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 7–8. С. 22–27.
5. Лойшин А. Аналіз факторів впливу на систему ресурсного забезпечення сектору безпеки і оборони України. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 2021. №. 6. С. 74–97.
6. Волков Є., Лойшин А. Фінансування Міністерства оборони України як фактор впливу на систему ресурсного забезпечення потреб оборони. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 2021. № 2. С. 198–208.
7. Сапельников О. О., Калугін Д. С. Перспективи розвитку безпілотних систем, та їх вплив на перебіг бойових дій під час широкомасштабного вторгнення російської федерації до України. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2024. № 3(56). С. 7–15.
8. Стокгольмський міжнародний інститут дослідження проблем миру. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.sipri.org/>
9. АрміяІнформ *Офіційний сайт*. URL: <https://armyinform.com.ua/>
10. DefenseNews. *Офіційний сайт*. URL: <https://people.defensenews.com/top-100/>.
11. Державний комітет статистики. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України. *Офіційний сайт*. URL: <https://msspu.gov.ua/>
13. Розвиток оборонної промисловості України для забезпечення національної безпеки / Гмиря В. та інш. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць*. 2024. № 3(56). С. 321–334.
14. Як змінилася українська оборонна промисловість за час повномасштабної війни URL: <https://karpat-telehraf.net/yak-zminyaslasya-ukrayinska-oboronna-promyslovist-za-chas-ponomasshabnoyi-vijny/>
15. Армія дронів: як зростають масштаби виробництва та постачання URL: <https://www.slovovidlo.ua/2024/08/13/infografika/bezpeka/armiya-droniv-yak-zrostayut-masshtaby-vyrobnycztva-ta-postachannya>.
16. Міністерство фінансів України. *Офіційний сайт*. URL: <https://mof.gov.ua/>

References:

1. Ryzhykh, V.M., Bohutskyi, P.P. (2021) Shchodo pershocherhovykh zakhodiv udoskonalennia orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia oboronnym sektorom ekonomiky Ukrainy. *Nauka i oborona*. 1, 40–47. [in Ukrainian].
2. Nikitchenko, V.I., Hmyria, V.P., Kostyuk, O.O. (2024) Oboronna promyslovist Ukrainy ta yii rol u zabezpechenni bezpeky i oborony derzhavy. *Zbirnyk naukovykh prats DNDIVS OVT*. 2(20), 65–70. [in Ukrainian].
3. Kryshchanovych, M.F., Pushak, Ya.Ya., Fleichuk, M.I., Franchuk, V.I. (2020) *Derzhavna polityka zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy: osnovni napriamky ta osoblyvosti zdiisnennia*. Lviv: Spolom. [in Ukrainian].
4. Vatamaniuk-Zelinska, U.Z., Bednarchuk, V.V., Mlntsova, A.O. (2020) Finansuvannia potreb oboronnoho sektoru v Ukraini. *Innovatsiina ekonomika*. 7–8, 22–27. [in Ukrainian].
5. Loishyn, A. (2021) Analiz faktoriv vplyvu na systemu resursnoho zabezpechennia sektoru bezpeky i oborony Ukrainy. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 11(6), 74–97. [in Ukrainian].
6. Volkov, Ye., Loishyn, A. (2021) Finansuvannia Ministerstva oborony Ukrainy yak faktor vplyvu na systemu resursnoho zabezpechennia potreb oborony. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 11(2), 198–208. [in Ukrainian].
7. Sapelnikov, O.O., Kaluhin, D.S. (2024) Perspektyvy rozvytku bezpilotnykh system ta yikh vplyv na perebih boiovykh dii pid chas shirokomasshtabnoho vtorhnnennia RF do Ukrainy. *Nauka i tekhnika Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy*. 3(56), 7–15. [in Ukrainian].
8. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). (2025) Official website. <https://www.sipri.org/>
9. ArmyInform. (2025) Official website. <https://armyinform.com.ua/>
10. Defense News. (2025) *Top 100*. Official website. <https://people.defensenews.com/top-100/>.
11. State Statistics Service of Ukraine. (2025) Official website. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Ministry for Strategic Industries of Ukraine. (2025) Official website. Available at: <https://msspu.gov.ua/>
13. Hmyria, V., Nikitchenko, V., Shynkarenko, O., Aleskerova, Yu., Kostyuk, O. (2024) Rozvytok oboronnoi promyslovosti Ukrainy dlia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*. 3(56), 321–334. [in Ukrainian].
14. Yak zminylasya ukayinska oboronna promyslovist za chas povnomasshtabnoi viiny. (2025). <https://karpat-telehraf.net/yak-zminyaslasya-ukrayinska-oboronna-promyslovist-za-chas-ponomasshabnoyi-vijny/> [in Ukrainian].
15. Armiiia droniv: yak zrostaiut masshtaby vyrobnytstva ta postachannia. (2024) <https://www.slovovidlo.ua/2024/08/13/infografika/bezpeka/armiya-droniv-yak-zrostayut-masshtaby-vyrobnycztva-ta-postachannya> [in Ukrainian].
16. Ministry of Finance of Ukraine. (2024) Official website. <https://mof.gov.ua/>

